

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Nytt färdtjänstavtal mellan Stockholms läns landsting och länets kommuner

Föredragande landstingsråd: Anna Berger Kettner

Ärendet

Landstingsdirektörens förslag till nytt färdtjänstavtal att gälla fr.o.m. den 1 januari 2005.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att godkänna förslag till nytt avtal om färdtjänst mellan Stockholms läns landsting och länets kommuner att gälla fr.o.m.1 januari 2005.

Bilagor

- 1 Nytt färdtjänstavtal
- 2 Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

2004-11-09

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 25 november 2004

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 7 december 2004

Ärendet och dess beredning

Nu gällande avtal mellan landstinget och länets kommuner löper ut vid utgången av år 2004. I ärendet överlämnas förslag till nytt avtal om färdtjänst att gälla fr.o.m. den 1 januari 2005 (bilaga).

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 9 november 2004 (bilaga), föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* godkänna förslag till nytt avtal om färdtjänst mellan Stockholms läns landsting och länets kommuner.

Bilagor

Nytt färdtjänstavtal

Mellan Stockholms läns landsting (landstinget) och kommun (kommunen) har träffats följande

AVTAL

§ 1

Kommunen överlåter jämlikt § 4 lagen om färdtjänst (1997:736) sina uppgifter enligt nämnda lag till landstinget som trafikhuvudman.

§ 2

Landstinget övertar jämlikt § 5 lagen om färdtjänst ansvaret för att färdtjänst anordnas för kommunens invånare för resande inom Stockholms län. Villkor för resor över länsgränsen till angränsande kommun, liksom för resor i eller mellan kommuner utanför länet fastställs av landstinget.

§ 3

Frågor om tillstånd till färdtjänst prövas jämlikt § 6 lagen om färdtjänst av landstinget. Landstingets uppgifter enligt lagen om färdtjänst och detta avtal fullgörs av den nämnd landstingsfullmäktige bestämmer.

Denna nämnd fastställer villkor och föreskrifter för resandet med färdtjänsten och resornas genomförande. Villkor och föreskrifter kan vara generella eller avse särskilt tillstånd. Villkor och föreskrifter skall fastställas utifrån budgetram, reglemente och inriktningsdirektiv som landstingsfullmäktige fastställt för nämnden .

§ 4

Grunder för avgifterna för resor med färdtjänst bestäms av landstinget som ensam länstrafikansvarig jämlikt § 11 punkt 1 lagen om färdtjänst med tillhörande författningskommentar.

§ 5

Kommuninvånare skall inge ansökan om färdtjänst till kommunen. Kommunen skall verkställa utredning som grund för landstingets prövning av sådan ansökan. Kommunen skall verkställa kompletterande utredning om landstinget så begär. Villkor för kvalitetssäkring av utrednings- och ansökningsprocessen framgår av bilaga 1.

§ 6

Landstinget och kommunen ska samverka i ett lokalt organ med uppgift att identifiera och föreslå förbättringar av tillgängligheten till och i den allmänna kollektivtrafiken så att fler kommuninnevånare kan använda den. För beskrivning av uppgifter och sammansättning hänvisas till bilaga 2.

§7

I särskild överenskommelse mellan landstinget och Kommunförbundet Stockholms län (KSL) kommer ett regionalt samverkansråd att inrättas och bestå av representanter från landstinget och KSL. Rådets uppgifter och sammansättning beskrivs i bilaga 3

§ 8

Kommunen skall underlätta för landstinget att genomföra det överlåtna ansvaret för färdtjänst genom att dels medverka aktivt så att färdtjänsttrafik får trafikera kommunens kollektivtrafikkörfält, dels genom att tillhandahålla nödvändiga underlag och adressuppgifter och koordinater som kommunen har för ett digitalt geografiskt informationssystem.

§ 9

Detta avtal omfattar inte resor föranledda av kommunala beslut rörande aktiviteter för äldre och funktionshindrade inom skola, vård och omsorg. Kostnad för dessa resor har reglerats i överenskommelser och skatteväxlingar vid Ädelreformen, kommunaliseringen av omsorgsnämndens verksamhet och psykiatireformen.

Anmärkning:

Med resor enligt ovan avses:

- resor till och från skola och fritidshem för barn med funktionshinder
- resor till och från daglig verksamhet för personer tillhörande LSS personkrets 1 och 2
- resor för äldre och funktionshindrade till och från dagverksamhet beslutad av kommunen
- resor för äldre och funktionshindrade vid start och avslut i samband med vistelse vid växelvård/korttidsvistelse som är beslutad av kommunen (undantag för egen fritidsresa i besökssyfte under växelvård/korttidsvistelse för vilken landstinget svarar)

§ 10

Landstinget skall ansvara för samråd med de funktionshindrades organisationer och för brukarsamråd med färdtjänstens resenärer.

§ 11

Detta avtal gäller från den 1 januari 2005 och till utgången av år 2008. Därest avtalet inte sägs upp av landstinget eller kommunen före utgången av år 2007 skall detta gälla tills vidare i fyraårsperioder med ett års uppsägningstid.

Om annan kommun med vilket landstinget ingått motsvarande avtal säger upp avtalet enligt första stycket får landstinget säga upp avtalet inom en månad från det att uppsägningen mottagits även om uppsägningstiden därvid understiger ett år.

I nya förhandlingar föranledda av sådan uppsägning skall kommunerna företrädas av Kommunförbundet Stockholms län (KSL)

§ 12

Detta avtal är för sin giltighet beroende av landstingsfullmäktiges och länets samtliga kommunfullmäktiges godkännande.

§ 13

Avtalet är upprättat i två exemplar, av vilka parterna tagit var sitt.

Stockholm den

För landstinget

För kommunen

*Bilaga 1:1***Kvalitetssäkring av ansökningsprocessen för tillstånd för färdtjänst**

Kommuninvånare skall inge ansökan om färdtjänst till kommunen. Kommunen verkställer utredningen som ligger till grund för landstingets prövning av sådan ansökan. Utredningen kompletteras med ett läkarintyg och foto sänds till landstinget för prövning i enlighet med lagen om färdtjänst.

För att få en hög och jämn kvalitet i utredningsarbetet och en hög standard på underlagen för den sökandes bedömning genomförs arbetet med nedanstående förutsättningar:

1. Utbildning av kommunala utredare.

Landstinget tillhandahåller en obligatorisk utbildning, gemensamt utformad av landstinget och KSL, för de kommunala utredare som genomför färdtjänstutredningar. Utbildningen genomförs under minst 2 dagar. Kostnaden för denna utbildning delas lika av kommunen och landstinget. Samtliga färdtjänsthandläggare skall ha genomgått en sådan utbildning före utgången av 2005.

2. Särskilda blanketter

Landstinget har utformat och tillhandahåller särskilda blanketter som skall användas vid färdtjänstutredningarna. Genom dessa säkerställs och underlättas att underlagen innehåller erforderliga uppgifter samt att relevanta frågor besvaras.

3. Kontinuitet bland utredare

Det är värdefullt med en kontinuitet bland de utredare som finns i kommunerna. Samarbetet mellan de kommunala handläggarna och tillståndspersonal inom landstinget förbättras då påtagligt. På detta sätt uppnås kompetenta utredare vilket också borgar för att kvaliteten i utredningsarbetet säkerställs för den ansökande kommunmedborgaren. Dessutom säkerställs att utredningen genomförs inom en rimlig tid från ansökningstillfället.

4. Kunskap om lokaltrafik och tillgänglighetsplaner

Färdtjänstutredare i kommunen skall dels ha en god kunskap om lokaltrafikens villkor och serviceutbud i kommunen, dels ha insikt i de tillgänglighetsplaner som finns upprättade inom kommunen. På detta sätt identifieras bristerna i tillgängligheten i närmiljön samtidigt som

förbättringarna i tillgängligheten i kollektivtrafiken är kända. För att åstadkomma detta är det därför lämpligt att de kommunala färdtjänstutredarna tillhör eller har ett nära samarbete med kommunens tekniska förvaltning eller motsvarande.

5. Kontaktpersoner i kommunerna och hos landstinget

Kontaktpersoner inrättas och upprätthålls inom såväl kommunen som hos landstinget för att säkerställa att informationen mellan landstinget och kommunerna når respektive mottagare.

6. Återrapportering till kommunen om beslut i färdtjänstärende

Om kommunen önskar en återrapportering av färdtjänstärenden kan särskild överenskommelse träffas mellan kommunen och landstinget.

Bilaga 1:2

Lokalt samverkansråd mellan kommunen och landstinget

Bakgrund

För funktionshindrade och äldre bestäms möjligheterna till att resa i hög grad av tillgänglighetsfaktorer. Ansvaret för att åtgärda brister i tillgängligheten åvilar både kommuner och trafikhuvudmannen i länet.

För såväl landstinget som trafikhuvudman som för samtliga kommuner gäller det gemensamma tillgänglighetsmålet som formuleras i den Nationella planen för handikappolitiken. I det här fallet gäller det att lösa resor från port till port för funktionshindrade och äldre personer. Hinder att resa port till port kan bero på otillgänglighet i kollektivtrafiken som SL ansvarar för. Det kan också bero på otillgänglighet i den fysiska miljön till trafiken som kommunerna ansvarar för. Oavsett vilket, har lösningen hittills oftast varit att tillgripa särlösningen färdtjänst eller annan samhällsbetald tjänst. Färdtjänsten är dock en mycket dyr särlösning på ibland enkla tillgänglighetsproblem.

Erfarenheterna från KSL och Stockholms läns landstingets utredning "Ökad samordning av de samhällsbetalda resorna" visar att det finns möjligheter öka tillgängligheten för den enskilde och minska det totala resandet i särlösningar genom att samla den lokala kunskapen. Den största effekten uppnås både vad gäller utökat reseutbud och kostnadsminskningar genom en överföring av resande från särlösningar till resande i en anpassad och tillgänglig kollektivtrafik, sk. Närtrafik. Genom att utveckla lokala lösningar och anpassningar i kollektivtrafiken och dess närmiljö, kan resandet med färdtjänst, skolskjuts och resor inom äldre- och handikappomsorgen minska. För att åstadkomma denna utveckling måste incitamenten tydliggöras och kommunerna och landstinget ta ett gemensamt ansvar, något som kräver ett mer aktivt deltagande från och en ökad samordning i varje enskild kommun. På så sätt kan ekonomiska vinster skapas för båda huvudmännen.

Genom att skapa lokala samverkansråd mellan kommun och landsting ges möjlighet att hitta och rikta de åtgärder där båda parter kan minska sina kostnader som orsakas av tillgänglighetsproblem för äldre och funktionshindrade.

Syfte med arbetet i det lokala samverkansrådet

Primärt finns följande två syften med det lokala samverkansrådets uppgifter:

- Uppfylla den Nationella handikapplanen om tillgänglighet i kommunen

- Bryta kostnadsutvecklingen för särlösningar i resandet (färdtjänst, skolresor, omsorgsresor, sjukresor m.m.) genom att genomföra åtgärder som utgår från en gemensam helhetssyn på resandet.

Arbetsuppgifter och utvecklingsfrågor för det lokala samverkansrådet

- Systematiskt från färdtjänstansökningarna i kommunen samla uppgifter om angivna svårigheter i tillgängligheten till och i den allmänna kollektivtrafiken.
- Inventera på kommunnivå behov av åtgärder för att öka tillgängligheten till den kollektiva trafiken beträffande t.ex. gångvägar, ledstänger, trappor m.m.
- Behov av förbättringar av belysning, snö- och halkbekämpning m.m.
- Information om:
 - Tidplaner för utbyte av bussar till låggolvsfordon.
 - Tillgänglighetskompletteringar av stationer och hållplatser.
 - Investering i nya förbättrade pendeltåg.
 - Justeringar av linjesträckningar.
 - Kompletteringstrafik i glesbygd tillsammans med anropsstyrd trafik
- Samarbeta kring frågor om närtrafikens utveckling
 - Service-/flexlinjers sträckning
 - Andra kommunala persontransporter, tex skolresor, omsorgsresor m.m.
- Utifrån den gemensamma inventeringen göra en gemensam åtgärdsplan samt tidplan för densamma.

Vilka bör finnas med i diskussionerna

Kommunen och landstinget utser inom sig representanter till det lokala samverkansrådet. Dessa bör tillsammans besitta god kunskap om minst nedanstående områden:

Kommun	Landsting
Gatu- och fastighetskontor/ Teknisk förvaltning eller motsvarande (tillgänglighetsanpassning)	Färdtjänst (Färdtjänst och Närtrafik)
Äldre- och handikappomsorg eller motsvarande (ex. omsorgsresor)	SL (kollektivtrafik)
Utbildningsförvaltning (skolskjuts)	

*Bilaga 1:3***Regionalt samverkansråd mellan KSL och landstinget**

Det regionala samverkansrådets sammansättning, befogenheter, uppgifter m.m. skall regleras i särskild överenskommelse mellan landstinget och KSL. Landstingets representanter i samverkansrådet utses av den nämnd som fullgör landstingets uppgifter och kommunernas representanter utses av KSL. I samverkansrådet företräds vardera parten av 3-5 representanter som utses var för sig.

Arbetet i det regionala samverkansrådet utgår från nedanstående uttalade gemensamma målbild för resandet samt att verka för att uppfylla de Nationella handikappolitiska målen:

- Tillgängligheten i den ordinarie och linjelagda kollektivtrafiken skall öka så att fler kan resa med den
- Den enskilde ska ges fler resealternativ genom nya resekoncept
- Sär lösningar ska finnas och utvecklas för de som har störst behov och inte kan nyttja någon av ovanstående lösningar

Uppdrag för det regionala samverkansrådet**1. Uppföljning av färdtjänstavtalets tillämpning**

Samverkansrådet är parternas gemensamma forum för uppföljning av färdtjänstavtalets tillämpning och färdtjänstverksamhetens utveckling. Rådet skall behandla eventuella gränsdragningsfrågor avseende landstingets respektive kommunernas ansvar för olika restyper. Rådet skall också kunna initiera projekt avseende samverkan mellan landstinget, kommunerna och SL kring alternativa trafikformer och kring olika typer av resor.

2. Övriga frågor

Samverkansrådet skall härutöver behandla frågor av mer principiell betydelse inom bl.a. följande områden:

- Inventera länets behov av strukturella åtgärder för att öka tillgängligheten till den kollektiva trafiken, ex
 - Tillgänglighetsanpassningar i närmiljön
 - Tillgänglighetsanpassningar i den allmänna kollektivtrafiken
 - Fordonsanpassningar
- Driva frågan om utveckling av närtrafik

LS 0411-1993

- Gentemot den statliga nivån verka för att de juridiska hindren som föreligger för en ökad samordning och principer för upphandling undanröjs
- Kunskapsöverföring
- Organet ska årligen rapportera till huvudmännen om utvecklingen och ge förslag på förbättringsområden

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Bakgrund

Genom ett avtal 1976 med kommunerna i Stockholms län blev landstinget huvudman för färdtjänsten i länet från och med den 1 januari 1977. Avtalet reviderades 1995.

Riksdagen antog en ny lag (1997:736) om färdtjänst som trädde i kraft den 1 januari 1998 och som innebär att varje kommun ansvarar för att färdtjänst anordnas i kommunen. Om kommunen, landstinget och trafikhuvudmannen i länet är överens får kommunen överlåta sina uppgifter till trafikhuvudmannen. Den nya lagen möjliggjorde en fortsatt samverkan i Stockholms län mellan kommunerna och landstinget i allt väsentligt enligt de principer som lades fast i 1976 års avtal.

Efter förhandlingar mellan landstinget och KSL som företrädare för länets kommuner träffades ett nytt avtal om färdtjänst. Avtalet godkändes av landstingsfullmäktige den 8 september 1998. Genom det nya avtalet överlät kommunerna sitt ansvar enligt färdtjänstlagen till landstinget. Avtalet löper efter förlängning och därefter gjord uppsägning ut vid utgången av 2004.

Landstinget och kommunerna har tillsammans utrett möjligheterna till samordning, effektiviseringar och förbättringar av de samhällsbetalda resorna i Stockholms län. Utredningens resultat har redovisats i en rapport den 5 februari 2004. Av rapporten framgår att det för närvarande saknas lagliga förutsättningar för att möjliggöra en långtgående samordning och integrering av de transportformer som idag får stöd av samhället.

Avtalet

Avtalsförslaget är i stort sett av samma innebörd och innehåll som det nu gällande avtalet men med några viktiga kompletteringar.

Ansökan om färdtjänst skall som hittills lämnas in till kommunen. Kommunen genomför på samma sätt som hittills den utredning som skall läggas till grund för landstingets ställningstagande till om ansökan skall beviljas eller inte. För att få en så bra kvalitet som möjligt på landstingets beslutsunderlag har de förutsättningar som skall gälla för samarbetet i denna del preciserats i bilaga 1 till avtalet.

Landstinget och kommunen skall i fortsättningen också samverka i ett organ benämnt lokalt samverkansråd, som skall ha till uppgift att identifiera och

LS 0411-1993

föreslå förbättringar av tillgängligheten till den allmänna kollektivtrafiken inom kommunen så att fler kommuninnevånare skall kunna använda sig av den. Syftet med det lokala samverkansrådet, dess uppgifter och sammansättning preciseras närmare i bilaga 2 till avtalet.

Av avtalets §7 framgår att landstinget och KSL har för avsikt att inrätta ett regionalt samverkansråd med representanter från landstinget och KSL. Rådets uppgifter och sammansättning beskrivs i bilaga 3 till det nu aktuella avtalet.

Kommunen skall i framtiden underlätta för landstinget att genomföra sitt uppdrag genom att medverka till att färdtjänsttrafiken får använda kommunens kollektivtrafikkörfält. Kommunen skall också tillhandahålla de underlag som kommunen har i form av adressuppgifter och koordinater för användning i ett digitalt geografiskt informationssystem.

En annan viktig nyhet i förslaget är att det i § 9 lämnas en definition av de resor som inte ingår i de trafikuppgifter som kommunen genom avtalet överlåter till landstinget att utföra.

Således omfattar landstingets åtagande inte sådana resor som föranletts av kommunala beslut rörande aktiviteter för äldre och funktionshindrade inom skola, vård och omsorg. Det nämns särskilt att kostnaderna för dessa slag av resor har reglerats i överenskommelser och skatteväxlingar vid Ädelreformen, kommunaliseringen av omsorgsverksamheten och psykiatrireformen.